

Recenzja rozprawy habilitacyjnej, dorobku artystycznego oraz działalności dydaktycznej dr Iwony Dzierżko-Bukal

dotycząca postępowania w przewodzie habilitacyjnym w dziedzinie sztuk plastycznych i dyscyplinie artystycznej – sztuki projektowe, wszczętym przez Radę Wydziału Architektury i Wzornictwa Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku.

Do wykonania recenzji przedstawione została następująca dokumentacja:

- dzieło wraz z opisem w postaci obszernego, bogato ilustrowanego albumu. Do albumu zostały dołączone opisy i fotografie innych opracowań projektowych i realizacyjnych autorstwa dr Iwony Dzierżko-Bukal;
- informacja o osiągnięciach dydaktycznych, w postaci opracowania programów dydaktycznych, opisów organizowanych przez Autorkę zajęć warsztatowych oraz wykaz i formy realizacji umów i porozumień z podmiotami zewnętrznymi przy czynnym Jej udziale;
- autoreferat;
- wykaz twórczych prac zawodowych;
- dokumentacja w/w tematów w formie elektronicznej (2 x C).

Praca habilitacyjna pt. "Projekt wnętrz północnego skrzydła zamku w Człuchowie" jest wynikiem wczesnych zainteresowań dr Iwony Dzierżko-Bukal, opierających się na doświadczeniach z okresu studiów w PWSSP w Gdańsku i uczestnictwa w pracach projektowych dotyczących obiektów zabytkowych.

Drogę artystyczną wytyczał dr Iwonię Dzierżko-Bukal Profesor Zbigniew Parandowski, będący opiekunem Jej dysertacji doktorskiej pt. „Estetyka ascezy na przykładzie wybranych wnętrz klasztornych w Polsce”. Pole badań habilitantki stanowią ruiny zamku w Człuchowie.

Wyraźnie określone cele naukowe i artystyczne badań wieńczy projekt realizacyjny adaptacji architektonicznej oraz wnętrzarskiej w obiekcie zamku i kościoła w Człuchowie wraz z przyległym terenem.

Autorka opracowania dokonała świadomego określenia odrębności dwóch sfer charakteryzujących istniejący obiekt. Zachowała przedmiot opracowania w formie „trwałej ruiny” oraz utrwaliła autentyczność substancji fragmentów

budowli z okresu średniowiecza. Współczesność adaptacji i nadanie jej funkcji są wpisane w kontekst wraz z nowymi sposobami użytkowania .

Realizacja zamierzonych idei oraz opracowanie programu funkcjonalno-przestrzennego wytyczyły właściwy Autorce sposób działania oparty na adaptacji ruin obiektów zamku i kościoła, charakteryzujących się wprowadzeniem nowych elementów struktur architektonicznych, które nie posiadają cech rekonstrukcyjnych. Zakres projektowanych form i detali nawiązuje tylko znamionowo do epoki historycznej .

Dr Iwona Dzierżko-Bukal zajmuje się przestrzenią i obiektem architektonicznym, zdegradowanym materialnie i dysfunkcyjnie ,przypisując ich znaczeniu „*genius loci*”.

Udowadnia, że tożsamość społeczne tworzy się dzięki pamięci społecznej związanej z określonym miejscem. Prowadząc cykliczne badania zauważa, że sama pamięć nie jest zależna od miejsca ale od społecznych wyobrażeń na jego temat. Wyobrażenia te są określane przez przestrzeń i splot okoliczności toczącego się wokół nich życia. Społeczność tworzy na tej bazie zbiorową pamięć , którą kultywuje jako sieć znaczeń istotnych.

Poddane badaniom historyczne zabudowania zamku i kościoła w Człuchowie stanowią dla Autorki opracowania rzetelne źródło wiedzy o architekturze, archeologii, historii miejsca a zarazem są obiektem zainteresowania władz regionu i określonych grup społecznych jego rewaloryzacją w celu wykorzystania dla celów edukacyjnych, kulturalnych oraz reprezentacyjnych.

Dr Iwona Dzierżko-Bukal uczestniczy obecnością twórcy w procesie zabiegów społecznych o trwanie świadectw materialnych.

W wielu językach europejskich zabytki określa się mianem pomników przeszłości lub historii (monument). Celem ich utrzymania jest zachowanie świadomości pokoleń, znaczących wydarzeń z historii losów ludzkich.

Istnienie tych obiektów utrwała pamięć społeczną i mobilizuje do działań zbiorowych.

Rozprawa zawiera w treści precyzyjnie wyznaczone cele badawcze , ich zakres oraz wyniki, które stanowią podstawę opracowania projektu adaptacji obiektu zamku w Człuchowie przez zespół projektantów, któremu przewodzi twórczo dr Iwona Dzierżko-Bukal , praca nad całością w/w zagadnień owocuje porozumieniem pomiędzy władzami gminy Człuchów a Akademią Sztuk Pięknych w Gdańsku w sferze współdziałania na rzecz podwyższania jakości projektów artystycznych i edukacyjnych, wspólnych inicjatyw artystycznych, dotyczących obiektów wpisanych do ewidencji i rejestru zabytków znajdujących się na terenie gminy Człuchów.

W rezultacie tego porozumienia w maju 2011r. Wydział Architektury i Wzornictwa ASP przekazał władzom Człuchowa wyniki badań statutowych, zawierające projekt przeznaczony do kształtowania wizji adaptacyjnej zamku autorstwa dr Iwony Dzierżko-Bukal.

Precyzyjnie sformułowany zakres badaniowy pozwolił Autorce na ukazanie wszystkich faz projektowych, poczynając od koncepcji, będącej podstawą do wykonania w 2011 roku „Projektu wnętrza północnego skrzydła zamku w Człuchowie na cele widowiskowe i wystawiennicze”. Prace projektowe zostały ukończone w 2013 roku.

Rezultaty projektowania koncepcyjnego doprowadziły do opracowania dokumentacji wykonawczej „Wystawy Stałej Muzeum w Człuchowie na zamku”. Projekt autorstwa dr Iwony Dzierżko-Bukal zrealizowany został w roku 2013.

Podczas ceremonii otwarcia Muzeum na Zamku w Człuchowie odbyła się prezentacja dotychczasowych wyników prac badawczych i projektowych

Rozprawa habilitacyjna dr Iwony Dzierżko-Bukal jest relacją działań o charakterze naukowym, łączącym wysoką wiedzę teoretyczną z wzorcowym sposobem prowadzenia badań. W całości opracowanie jest zbudowane jako dzieło wybitnie praktyczne, ukierunkowane ku osiągnięciu zakładanego efektu projektu poprzedzonego pracą studyjną i analityczną.

Jak wyżej wspomniałem, praktyczna kwalifikacja rozprawy wynika z charakteru zamierzeń twórcy podejmowanych w celach adaptacyjnych i rewaloryzacyjnych obiektów i przestrzeni historycznych oraz ich dostosowanie do współczesnych warunków i sposobów użytkowania z zachowaniem wszystkich znamion dziedzictwa narodowego oraz tożsamości. Zamek i towarzyszące mu obiekty w Człuchowie stały się miejscem integracji symbolicznej społeczeństwa oraz wspólnej wizji historii, według zamierzeń Autorki.

Paradoksalnie problem opieki nad zabytkami jest zgodny z normą kulturową, sprawiającą, że tak zwane „relikwie narodowe” są pierwszym celem dewastacji agresora. Po zakończeniu konfliktów zbrojnych są odbudowywane przez państwa dotknięte zniszczeniami i otaczane opieką.

Dawid Lowenthal, geograf i socjolog z University College w Londynie w dziele p.t. „Dziedzictwo krucjaty i łupy historii” wyraża swą opinię dotyczącą terminu „dziedzictwo” – które według Niego „jest najbardziej uwodzicielską ideą, która w ostatniej ćwierci XX wieku z rozrywki elit stała się masową krucjatą, mającą na celu zachowanie i celebrowanie wszystkiego, co odziedziczyliśmy po minionych wiekach”.

Jednak dziedzictwo, odmiennie od historii, zastrzega i przekazuje mit pochodzenia i ciągłości, przydając wybranym grupom społecznym prestiżu i możliwości osiągnięcia wyznaczonych celów.

Dr Iwona Dzierżko-Bukał bierze udział w realizacji dziedzictwa w postaci działań twórczych oraz wiary w pytanie; kim jesteśmy, jakie są nasze korzenie oraz współczesna przynależność.

W rozprawie habilitacyjnej ujawnia wszystkie narzędzia opisu rzeczywistości analizując takie pojęcia jak:

- dobra kultury
- dziedzictwo narodowe
- dziedzictwo światowe.

Źródła i materiały badawcze niezbędne w realizacji dzieła zostały wykorzystane prawidłowo co pozwoliło Autorce w utworzeniu czytelnego schematu rozwiązań problemów architektonicznych i konserwatorskich a także strukturalnych i komunikacyjnych. Analiza szczegółowa dotyczy poszczególnych elementów obiektu zamku i kościoła w Człuchowie.

Projektowane detale architektoniczne oraz wnętrza zostały opisane precyzyjnie według przestudiowanych uprzednio założeń. Komplet dokumentacyjny rozprawy spełnia wszelkie warunki do uznania go za wzorowy.

Szczególnie cenną jest zawartość opisowa, dotycząca czynności koncepcyjnych i projektowych, charakteryzująca poszczególne składowe opracowania, uzupełnione o tło historyczne odnoszące się do epoki w której powstał zespół zabudowań zamkowy w Człuchowie.

Autorka objaśnia w opracowaniu wszystkie podejmowane decyzje projektowe z niebywałą precyzją. W treści opisów projektowych ujawnia twórcze problemy związane z wprowadzaniem współczesnych urządzeń komunikacyjnych dla prawidłowego, zgodnego z przepisami prawa budowlanego funkcjonowania pomieszczeń rewaloryzowanej budowli.

Wyjaśnia podejmowanie decyzji stylistycznych, dotyczących zmian strukturalnych w obiekcie historycznym, zastanawiając się nad aspektami ekonomiczno-technologicznymi realizowanej wizji. Proponuje eklektyczny, bezpieczny estetycznie wariant rozwiązania projektowanego wyposażenia ruchomego i elementów stałych we wnętrzach i przestrzeniach poddanych twórczej ingerencji.

Proponuje stonowaną kolorystykę ścian o tynkach wapiennych, w bieli i szarościach. Elementy metalowe balustrad, drzwi, krat są pokryte szarym brązem. Zachowane oryginalne skrzydła drzwi uzyskały podobny do oryginału, kolor ciemnooliwkowy.

Prezentacja projektów i fotografii emanuje spokojem kompozycji i kulturą doboru prezentowanych opracowań rysunkowych i rozważnym kadrowaniem rewaloryzowanych fragmentów zabudowań, pojedynczych wnętrz i elementów wyposażenia.

Projekty Wystawy Stałej Muzeum Zamkowego oraz przebudowa dziedzińca bramnego są ściśle związane stylistyką form strukturalnych z poszczególnymi, poddanymi rewaloryzacji ,fragmentami historycznej budowli. ii potwierdzają kunszt artystyczny Autorki oraz wiedzę i umiejętności tworzenia przestrzeni wystawienniczych.

Autorska koncepcja modernizacji obiektu o charakterze zabytkowym jest w pełni zasadna i posiada wszelkie znamiona pracy twórczej. W projekcie i realizacji uwidacznia się znajomość aktów prawnych oraz przepisów dotyczących branż technicznych

Recenzuję niezwykle czytelną i właściwie skonstruowaną wypowiedź autorską z dziedziny sztuk projektowych, która jest obrazem posiadanej wiedzy i doświadczenia projektowego i intuicji artystycznej Autorki. Obraz ten jest komponowany świadomością kreacji dzieła ponadczasowego, opartego o tradycję minionych wieków.

Dorobek artystyczno-projektowy.

Dr Iwona Dzierżko-Bukal jest absolwentką Wydziału Architektury Politechniki Gdańskiej, który ukończyła w 1988 roku.

W czasie trwania studiów na Politechnice swoje zainteresowania sztuką potwierdziła podjęciem studiów na Wydziale Architektury Wnętrz i Wzornictwa w ówczesnej Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych. Dyplom magistra sztuki otrzymała w 1993 roku. .Promotorem Jej pracy dyplomowej był Profesor Zbigniew Parandowski. W 2006 roku uzyskała stopień doktora w dziedzinie sztuk plastycznych, dyscyplinie sztuk użytkowych.

W 2013r. powiększa zakres swojego wykształcenia o studia podyplomowe na Wydziale Zarządzania i Ekonomii Politechniki Gdańskiej, ukierunkowanych dla pracowników jednostek naukowych i podmiotów działających na rzecz nauki..

Imponujące wykształcenie zawodowe potwierdza międzynarodowy certyfikat ds. zarządzania projektem (IPMA), uprawnienia do pełnienia nadzoru właścicielskiego w radach nadzorczych skarbu państwa, oraz nieograniczone uprawnienia do projektowania w specjalności architektonicznej.

Dr Iwona Dzierżko-Bukal jest zatrudniona w PWSSP (obecnie ASP) od 1992 roku do chwili obecnej, począwszy od stanowiska wykładowcy do adiunkta na Wydziale Architektury i Wzornictwa. Od 2008 roku. pełniła funkcję kierownika Międzykierunkowego Zakładu Technik Projektowych.

Od chwili rozpoczęcia pracy na wydziale Architektury i Wzornictwa intensywnie prowadzi działalność naukowo -badawczą. Uczestniczy czynnie w pracach Senatu i Komisji Senackich. Jest członkiem Rady Wydziału ARCHITEKTURY I Wzornictwa oraz Pełnomocnikiem Dziekana do spraw

kontaktów zewnętrznych. Jednocześnie poświęca się efektywnej pracy twórczej, projektując i realizując zadania architektoniczne, krajobrazowe i przestrzenno-urbanistyczne oraz wnętrza.

Od roku 2014 dr Iwona Dzierżko-Bukał pracuje na Kierunku Projektowania w Krajobrazie Kulturowym, prowadząc zajęcia projektowe w Pracowni Kierunkowej na studiach magisterskich. Jest współautorką programu wyżej wymienionego kierunku oraz realizatorką wszystkich działań organizacyjnych w nowej strukturze dydaktycznej Wydziału. .

W wykazie dokonań twórczych dr Iwony Dzierżko-Bukał znajdują się prace wykonane w latach 1992-2006 oraz dokonania po uzyskaniu stopnia doktora - to znaczy z lat 2007-2013. Wszystkie z przedstawionych działań zawodowych posiadają opis oraz skład zespołów biorących udział w procesie projektowym pod kierownictwem Autorki.

Z liczby dwudziestu sześciu zaprezentowanych w portfolio opracowań projektowo-realizacyjnych jawi się postać świadomej, dojrzałej zawodowo projektantki, posiadającej ustabilizowaną osobowość twórczą. Lista i zakres tematów podejmowanych przez Autorkę jest obszerna, a obejmuje projektowanie architektury i przestrzeni ją otaczającej , wewnątrz użyteczności publicznej, o różnorodnej funkcji i wielkości, wewnątrz mieszkalnych wraz z wyposażeniem i detalem..

Z przedstawionych do recenzji wybranych dokonań autorskich wynika, że o jakości naszego otoczenia nie decydują dzieła specjalnej wartości, ale odpowiednie stosowne do wymagań społecznych, zrównoważone odpowiedzi, służebne zasadniczo w odbiorze codzienności.

Kandydatka przedstawiła ponadto obraz umiejętności warsztatowych projektanta, starannie i czytelnie opracowany. Na uwagę zasługuje opracowany wzorowo zapis dokumentacji projektowej który pozwala odczytać wiarygodność walorów plastycznych w prezentowanych w dokumentacji obiektów. Czytelny szacunek Autorki dla przyszłego realizatora daje mu odczucie i możliwość współuczestniczenia w procesie tworzenia wspólnego dzieła.

Rezultatem pracy projektowej przekazanej w albumie jest klimat charakteryzującego dr Iwonę Dzierżko- Bukał porządku i elegancji nazywanej „czystością wyrazu plastycznego” .

Tę „ czystość” stanowią:

- dobrze zaprojektowane oświetlenie obiektów i wewnątrz
- równowaga kompozycyjna elementów składowych
- prostota konstrukcji form i detali użytkowych
- kolorystyka

Rezultaty projektowe nie epatują nowoczesnością lub nieczytelnym nadmiarem ekspresji. Projektowane formy architektoniczne, struktury meblowe i detale opracowań są proste i czytelne poprzez swoistą logikę geometrii, dobór materiałów i solidne wykonanie. Funkcjonalność, racjonalność ekonomiczna i technologiczna są obiektem twórczych zmagania Autorki. Celowość poszczególnych działań autorskich udowadnia logikę w odstąpieniu od zmagania z historią na rzecz uwarunkowań dyktowanych aktualnie przez życie. Większość zaprojektowanych obiektów, autorstwa dr Iwony Dzierżko-Bukal została zrealizowana. Świadczy to o niebywalej skuteczności twórczej i determinacji w uprawianiu zawodu projektanta.

Dydaktyka, działalność organizacyjna i popularyzatorska.

„...efekty pracy zawodowej i uzyskane z nich doświadczenia wykorzystuję do pracy dydaktycznej. Dotyczy to nie tylko treści moich zajęć, ale i wprowadzanych przeze mnie praktycznych form edukacji...”

Wszystkie działania dydaktyczne od początku zatrudnienia dr Iwony Dzierżko-Bukal w Uczelni potwierdzają treść w/w cytatu, zawartego w Autoreferacie. Wykłady i ćwiczenia zrealizowane wg opracowanego przez nią programu mają za zadanie odkrywać przed studentami pełną zawartość zagadnień umożliwiających samodzielność projektanta od zainicjowanej idei koncepcyjnej poprzez prawidłową zawartość dokumentacyjną projektu do realizacji zamierzonych efektów twórczych.

Realność wykonawcza wzbudzona w trakcie ćwiczeń, wykładów i warsztatów, odkrywana przy Jej udziale, staje się faktem uczestniczenia w narodzinach form, detali i struktur. Warsztaty projektowe, zaowocowały opracowaniem i wykonaniem wielu wnętrz dla instytucji zewnętrznych, współuczestniczących w umowach partnerskich z władzami wydziału Architektury i Wzornictwa oraz Uczelni.

Udział w podstawach kształcenia artystycznego jest niezwykle ważną częścią w procesie dydaktycznym. Na tym etapie rodzą się pierwsze kreacje oparte na podstawach zawodu architekta i projektanta wnętrz.

Dr Iwona Dzierżko-Bukal uczestniczy w próbach określania materii i kształtu form oraz budowaniu wizji przestrzennych. Jej zadaniem jest rozbudzenie świadomości zawodowej w oparciu o własne doświadczenia. Klasyczne ćwiczenia oparte na kompozycji brył i płaszczyzn uzupełnia wiedzą o trwałości i walorach konstrukcyjnych stosowanych materiałów. Przekazuje umiejętnie relacje układów brył i płaszczyzn, stanowiących harmonijny obraz otoczenia. Doświadczenia własne przekazuje przyszłym projektantom, objaśniając idee utrwalania form i kształtów w których żyje człowiek.

Dorobek dydaktyczny Autorki zawiera się w szczegółowych opisach tematów przedmiotów, które prowadzi w formie ćwiczeń i wykładów. Dokładnie informuje o metodach kształcenia oraz zamierzonych efektach .

Opisane i usystematyzowane treści zadań są zrozumiałe , zawierając podział na etapy rozwiązań i zakres opracowania oraz zestawienie niezbędnych informacji źródłowych. Metoda stosowana przez dr Iwonę Dzierżko-Bukal jest skuteczna i sprawdzalna, co uwidocznione zostało w przedstawionej, niezwykle przekonującej relacji fotograficznej, obrazującej programowy zakres dokonań pedagoga i twórcy.

Dr Iwona Dzierżko-Bukal jest Autorką wielu artykułów na temat inwestycji, technologii i ekonomii budownictwa w Wydawnictwie „ Murator”. Opracowane przez nią internetowe publikacje branżowe stanowią źródło wiedzy prawnej i budowlanej dla chętnych, podejmujących decyzje inwestycyjne. Bierze czynny udział w spotkaniach cyklicznych firmy Murator Polski z władzami samorządowymi i zarządami parków krajobrazowych. Jako ekspert ds. architektoniczno-budowlanych udziela porad na antenie Radia Gdańsk. W 1997 roku otrzymała Nagrodę Rektora Akademii Sztuk Pięknych za twórcze projekty adaptacji Małej Zbrojowni.

Dr Iwona Dzierżko-Bukal uhonorowana została za działalność dydaktyczną i organizacyjną w 2011 roku Nagrodą Rektora ASP w Gdańsku „Za wzbogacenie oferty programowej Wydziału Architektury i Wzornictwa o nowatorską formę kształcenia studentów oparta na praktykach zawodowych”. W roku 2013 została wyróżniona Odznaką Honorową „Za zasługi dla Pracodawców Pomorza”.

KONKLUZJA

Dr Iwona Dzierżko-Bukal przedstawiła do recenzji pracę habilitacyjną oraz odpowiednie dokumenty dotyczące dorobku twórczego i dydaktycznego w sposób niezwykle czytelny, pozwalający określić tę dysertację mianem wypowiedzi autorskiej dojrzałej projektantki.

W odniesieniu do meritum rozprawy otrzymałem obraz jednoznaczny świadomej kreacji architektonicznej, uzupełniający historyczną pozostałość minionych czasów.

Opracowanie jest nacechowane niezaprzeczalną wiedzą i doświadczeniem twórcy, posiadającego osiągnięcia w pracy dydaktycznej i organizacyjnej, co motywuje mnie do określenia dzieła wraz z opisem jako opracowania oryginalnego i wartościowego, spełniającego wymagania art. 16 Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U.nr. 65, poz. 595 z późn.zm. z dnia 14.03.2003r.).

Z przekonaniem wnoszę do Rady Wydziału Architektury i Wzornictwa Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku o nadanie Dr Iwonie Dzierżko - Bukal stopnia **doktora habilitowanego** w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej sztuki projektowe.

Profesor Andrzej Pniewski